

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Outbreak Management Team

Datum 16 april 2020

Betreft Adviesaanvraag heropening scholen

Geachte leden van het Outbreak Management Team,

Middels deze brief vragen wij advies over scenario's en protocollen voor het heropenen van scholen en onderwijsinstellingen.

In het vervolg geven we allereerst de uitgangspunten voor de scenario's (1), dan een beschrijving van de scenario's per sector aangevuld met de concrete vragen die we aan u willen stellen. Achtereenvolgens vindt u de scenario's en vragen betreffende het primair onderwijs (2), het voortgezet onderwijs (3), het speciaal onderwijs, het speciaal basisonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs en het nieuwkomersonderwijs (4), het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs (5) en het vervoer van leerlingen en studenten(6). In de bijlage vindt u per sector (PO, VO, MBO en HBO) de voorgestelde protocollen. Deze protocollen zijn door de sector zelf ontwikkeld. Op basis van de input van alle sectoren is OCW tot een basisscenario gekomen. De basisscenario is uitgangspunt voor deze adviesaanvraag. De scenario's in de protocollen moeten in dat licht worden gezien.

In het algemeen merken we op dat waar gevraagd wordt naar effecten er wordt bedoeld effecten op druk op de zorg (aantal IC-opnames, op het aantal ziekenhuisopnames), op de verspreiding van het virus, en op de kwetsbare populatie (met name ouderen).

Wij zien uw antwoorden op de gestelde vragen en de beoordeling van de protocollen graag tegemoet.

1. Uitgangspunten

We hanteren de volgende algemene uitgangspunten:

- we volgen één op één de adviezen van het RIVM;
- de stappen die we zetten passen logisch in de bredere aanpak en zijn eenvoudig te volgen;

- we gaan stap voor stap en zijn voorzichtig om te voorkomen dat we snel weer terug moeten schakelen;
- er zijn vastgestelde protocollen die goed kunnen worden vertaald naar de specifieke schoolsituatie.

Wat zijn de criteria die we hanteren voor het onderwijs?

- **gezondheid:** het is essentieel dat het onderwijs veilig is voor leerlingen, ouders en leraren. Als we een te grote stap nemen en later terug moeten schakelen bestaat kans op onrust. Het risico bestaat dan dat ouders kinderen thuishouden. Voor de langere termijn zijn we dan verder van huis. Daarnaast heeft het openen van het onderwijs gezondheidsgevolgen voor de rest van de samenleving: het is een toename van het openbare leven, inclusief openbaar vervoer.
- **samenleving/economie:** het onderwijs levert geen directe welvaartswinst op, maar verhoogt deelname en productiviteit van ouders in het arbeidsproces, waardoor het economische leven weer op gang kan komen.
- **onderwijskundig:** onderwijs draagt sterk bij aan het voorkomen van onderwijsachterstanden bij leerlingen, zeker bij kwetsbare kinderen, waardoor we voorkomen dat de kansenongelijkheid toeneemt.
- **praktisch:** het moet praktisch uitvoerbaar zijn. Er moeten voldoende leraren zijn en duidelijke regels voor iedereen.
- **draagvlak bij leraren, leerlingen en ouders:** zonder vertrouwen bij ouders, leerlingen en leraren in een goede en veilige oplossing gaat het niet werken.

Al met al is het zeer wenselijk als er een stap te zetten is in het onderwijs vanwege het voorkomen van onderwijsachterstanden en de bijdrage aan samenleving en economie, maar gezondheid, draagvlak en praktische uitvoerbaarheid zijn essentiële randvoorwaarden.

2. Scenario's primair onderwijs

Op basis van de criteria zijn we gekomen tot het volgende basisscenario. We kiezen ervoor de scholen weer deels te openen.

Gezondheid staat voorop. Deze adviesaanvraag heeft de bedoeling tot een scenario te komen dat aan de randvoorwaarden op dat vlak voldoet. Het voorgestelde scenario gaat ervan uit dat de 1,5 meter tussen kinderen niet gehanteerd hoeft te worden. Voor de bescherming van ouders en leraren worden protocollen opgesteld.

Het opengaan van de scholen draagt bij aan een open **economie/samenleving**, jongere kinderen zijn hierbij een grotere belasting voor ouders voor wat betreft afstandsonderwijs en opvang, wat ten koste gaat van werk dan oudere kinderen.

Onderwijskundig is te beredeneren dat de taal en sociale ontwikkeling van het jonge kind van groot belang is, waarbij het moeilijk is dit volledig te prioriteren boven het belang voor onderwijs aan kinderen in de oudere groepen.

Voor de **praktische consequenties, haalbaarheid en draagvlak** is een geleidelijke start van het onderwijs aan te raden. Daarom gaan nog niet alle leerlingen elke dag naar school.

Al met al rechtvaardigt dit de keuze om te kiezen voor een instapscenario dat opgeschaald kan worden. Dat kan door te kiezen voor bepaalde groepen leerlingen, of te kiezen voor beperkte schooltijd voor alle leerlingen.

Scenario primair onderwijs

- Uitgangspunt is dat zo veel mogelijk kinderen zo snel mogelijk naar school gaan. Geleidelijke opbouw is gewenst vanwege draagvlak en veiligheid.
- Varianten:
 - o Alle kinderen van groepen 1-4 gaan naar school (685.000 leerlingen).
 - o Alle kinderen gaan de helft van de week naar school (1,4 miljoen leerlingen)
- Later kan opgeschaald worden: meer groepen naar school respectievelijk alle kinderen meer dagen naar school.
- Uitgangspunt is dat 1,5 meter afstand tussen kinderen niet nodig is en dus de hele klas bij elkaar kan zijn.
- Veronderstelling dat de 1,5 meter ook niet strikt gehanteerd hoeft te worden tussen leraar en leerling.
- De groepen die je hanteert in de klas, hanteer je ook voor pauzes en brengen/ophalen (cohorten).¹

Vragen voor primair onderwijs

1. Is het uit medisch perspectief verantwoord om alle leerlingen tegelijk naar school te laten gaan?
2. Zijn er verschillen in effecten wanneer (1) kinderen uit groep 1-4 de hele week naar school gaan of wanneer (2) alle leerlingen (groep 1-8) de helft van de week naar school gaan? En is er een verschil in de effecten wanneer alle kinderen de hele week naar school zouden gaan?
3. Kan er inderdaad met 100% van de groep in één lokaal les worden gegeven? Of is het beter om dit te beperken tot bijvoorbeeld de helft van de klas? Om hoeveel kinderen gaat dit dan maximaal? Wat zijn de effecten?
4. Is een cohortaanpak noodzakelijk?²
5. Gegeven het feit dat het handhaven van 1,5 meter afstand voor sommige leerlingen niet mogelijk is, kun je de eis van 1,5 meter tussen leerlingen onderling loslaten?
6. Kun je inderdaad de 1,5 meter tussen leerlingen en leraren loslaten?
7. Zijn er verschillen in besmettelijkheid voor kinderen (<12), jongeren (<20) en volwassenen, die verschillen in maatregelen rechtvaardigen?
8. Stel dat de 1,5 meter toch gehandhaafd moet worden, is dan een gefaseerde opening van de school beginnend bij de groepen 5-8 werkbaar?

¹ Met een cohort bedoelen we een vaste groep leerlingen die als 'pseudo-gezin' fungeert. Door de samenstelling daarvan niet te wisselen, en het cohort ook te handhaven bij buiten spelen en andere activiteiten, kan verspreiding van het virus worden geremd.

² Met een cohort bedoelen we een vaste groep leerlingen die als 'pseudo-gezin' fungeert. Door de samenstelling daarvan niet te wisselen, en het cohort ook te handhaven bij buiten spelen en andere activiteiten, kan verspreiding van het virus worden geremd.

9. Zijn er hygiënemaatregelen (voor personeel en leerlingen) nodig bovenop de standaardmaatregelen (hoesten in ellenboog, papieren zakdoekjes, handen wassen)? Wat zijn de effecten?
10. Wat zijn de effecten wanneer het niet lukt om kinderen de hygiënemaatregelen strikt te laten naleven, bijvoorbeeld vanwege leeftijd of moeilijk gedrag?
11. Is het noodzakelijk om persoonlijke beschermingsmiddelen voor leraren respectievelijk kinderen in te zetten?
12. Is het "temperaturen" van leerlingen en personeel noodzakelijk?
13. In de situatie dat er voldoende testcapaciteit zou zijn, op welke manier kan die ingezet worden? Voor welke doelgroepen zou dat zinvol zijn? Wat zijn de effecten daarvan?
14. Wat heeft het voor effect als ook onderwijs-zorg weer wordt opgestart en er externen in de school aanwezig zijn om die zorg te verlenen (die vervolgens vaak weer naar een andere school gaan om hetzelfde te doen)? Zijn hier bijvoorbeeld extra hygiënemaatregelen nodig?
15. Is het noodzakelijk om bij gymles rekening te houden met een eventueel risico dat dat mensen met bovenste luchtweginfectie eerder besmettelijk zijn bij lichamelijke inspanning?
16. Wat is het risico als een leraar toch een medische handeling moet verrichten terwijl wel de 1,5 meter geldt tussen leraren en leerlingen, bijvoorbeeld als een kind valt tijdens het spelen? Kan dan bijvoorbeeld het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen een oplossing zijn?
17. Is het noodzakelijk om ouders te verbieden op school of zelfs op het schoolplein te komen?
18. Is het vanuit medisch perspectief wenselijk regionaal te differentiëren?

Vragen over link met kinderopvang

- Wat zijn de effecten als leerlingen van verschillende scholen, samenkomen op de buitenschoolse opvang (BSO)? Zijn daar aanvullende maatregelen nodig?

3. Scenario's voortgezet onderwijs

Op basis van de criteria zijn we gekomen tot het volgende basisscenario. We kiezen ervoor de scholen weer deels te openen.

Gezondheid staat voorop. Deze adviesaanvraag heeft de bedoeling tot een scenario te komen dat aan de randvoorwaarden op dat vlak voldoet. Vanwege het feit dat het openen van het voortgezet onderwijs een grotere toename van het openbare leven veroorzaakt (vooral door toenemend verkeer en openbaar vervoer), zal de opening beperkter moeten zijn en zal er met kleinere groepen gewerkt moeten worden dan in het PO. Uitgangspunt is dat alle leerlingen 25 procent van de tijd naar school gaan.

Het opengaan van de scholen draagt bij aan een open **economie/samenleving**, jongeren behoeven minder opvang van ouders en onderwijs op afstand beïnvloedt daarmee minder de economie.

Onderwijskundig is te beredeneren dat brugklassen i.v.m. juiste plaatsing jongeren in vervolklas de (voor)examengroepen meer aandacht verdienen. Voor de examens zijn reeds oplossingen gekozen. Daarmee is het moeilijk groot

onderscheid te maken tussen leerjaren: voor alle jongeren lijken contactmomenten van belang om niet verloren te raken.

Voor de **praktische consequenties, haalbaarheid en draagvlak** is een geleidelijke start van het onderwijs echter wel aan te raden.

Dit rechtvaardigt de keuze om te starten met alle leerlingen, maar mogelijk kunnen deze vanuit gezondheidsredenen niet allemaal tegelijk op school aanwezig zijn.

Scenario voortgezet onderwijs

- Uitgangspunt is dat zo veel mogelijk kinderen zo snel mogelijk naar school gaan. Geleidelijke opbouw vanwege draagvlak en veiligheid.
- Alle kinderen gaan naar school (909.000 leerlingen exclusief praktijkonderwijs)
- 1,5 meter afstand tussen leerlingen is noodzakelijk.
- Dan kan 25% van de leerlingen (227.000) tegelijk op school zijn, leerlingen gaan dus niet alle dagen naar school.
- Er moet een redelijke spreiding over leerlingen zijn, zodat alle leerlingen circa 25% naar school gaan.
- Leerlingen zijn dus één dag op school, mogelijk nog iets meer (maar bij voorkeur wel hele dagen).
- Eventueel is de vijfde dag te gebruiken voor leerlingen die het extra nodig hebben.
- Als globaal hetzelfde aantal docenten beschikbaar is, kunnen alle groepen ook naar 25% van het normale aantal, wat ca. 5-8 leerlingen per groep betekent. Als er minder docenten beschikbaar zijn, betekent dat meer leerlingen per groep.
- Als het OMT het toestaat: 50% van de leerlingen tegelijk naar school (waarbij een minder strikte interpretatie van 1,5 meter tot 20 jaar nodig is).
- Eventueel: getrapte begintijden en getrapte roosters zodat leerlingen met zo min mogelijk tegelijk aankomen.
- Leraar wisselt zo veel mogelijk van klas in plaats van leerlingen om contact te beperken.
- Bij vakken als gym, handenarbeid en praktijkvakken (vmbo): zelfde maatregelen, mogelijk aangepaste lessen om contact te vermijden.
- Particulier onderwijs is een aparte categorie. Dit type onderwijs kent naar zijn aard al kleine groepen. Het handhaven van 1,5 meter afstand is voor dit type onderwijs werkbaar. Deze categorie scholen kan onder die voorwaarde volledig open.

Vragen voortgezet onderwijs

1. Hoe groot mogen groepen leerlingen zijn die 1,5 meter afstand houden? Wat zijn de effecten van kleinere groepen? Hoe verschilt dit bij het toelaten op school van 25% respectievelijk 50% van de leerlingen?
2. Is een cohortaanpak noodzakelijk?³
3. Maakt het uit of je de halve klas de hele dag laat komen en de andere helft de volgende dag, of zou je ook halverwege de dag kunnen wisselen? Zijn de effecten bij een van de twee keuzes positiever?

³ Met een cohort bedoelen we een vaste groep leerlingen die als 'pseudo-gezin' fungeert. Door de samenstelling daarvan niet te wisselen, en het cohort ook te handhaven bij buiten spelen en andere activiteiten, kan verspreiding van het virus worden geremd.

4. Kun je de 1,5 meter tussen leerlingen onderling loslaten?
5. Kun je de 1,5 meter tussen leerlingen en leraren loslaten?
6. Wat is het positieve effect van het hanteren van strikte cohorten binnen de school?
7. Zijn er hygiënemaatregelen nodig boven de standaardmaatregelen (hoesten in elleboog, papieren zakdoekjes, handen wassen)? Bijvoorbeeld schoonmaak lokaal na elke wisseling van groepen? Verplicht handen wassen na verplaatsing? Wat zijn de effecten van deze maatregelen?
8. Wat zijn de effecten wanneer het niet lukt om kinderen de hygiënemaatregelen strikt te laten naleven, bijvoorbeeld vanwege moeilijk gedrag?
9. Wat zijn de effecten van het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen door leraren respectievelijk kinderen?
10. Is het "temperaturen" van leerlingen en personeel noodzakelijk?
11. In de situatie dat er voldoende testcapaciteit zou zijn, op welke manier kan die ingezet worden? Voor welke doelgroepen zou dat zinvol zijn? Wat zijn de effecten daarvan?
12. Wat zou het effect zijn wanneer leerlingen stage moeten lopen?
13. Is het noodzakelijk om bij gymles rekening te houden met een eventueel risico dat dat mensen met bovenste luchtweginfectie eerder besmettelijk zijn bij lichamelijke inspanning?
14. Wat is het risico als een leraar toch een medische handeling moet verrichten terwijl wel de 1,5 meter geldt tussen leraren en leerlingen, bijvoorbeeld als een kind valt tijdens het spelen? Kan dan bijvoorbeeld een oplossing zijn gebruik van PBM?
15. Is het vanuit medisch perspectief wenselijk regionaal te differentiëren?

4. Scenario's speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en nieuwkomersonderwijs

Voor deze sectoren is een aangepast scenario wenselijk omdat het om leerlingen gaat waarbij de noodzaak groter is dat ze naar school gaan. Op basis van de criteria zijn we gekomen tot het volgende basisscenario. We kiezen ervoor de scholen weer geheel te openen.

Gezondheid staat voorop. Deze adviesaanvraag heeft de bedoeling tot een scenario te komen dat aan de randvoorwaarden op dat vlak voldoet. Deze vormen van onderwijs kennen sowieso kleinere groepen. Het voorgestelde scenario gaat ervan uit dat de 1,5 meter tussen kinderen niet gehanteerd hoeft te worden. Daarom is het verantwoord om open te gaan. Voor de bescherming van ouders en leraren worden protocollen opgesteld. Dat vergt in deze sectoren (met name (V)SO en SBO en PRO) extra aandacht, vanwege behoeften/beperkingen van leerlingen.

Het opengaan van de scholen draagt bij aan een open **economie/samenleving**, jongere kinderen zijn hierbij een grotere belasting voor ouders voor wat betreft thuisonderwijs en opvang, wat ten koste gaat van werk, dan oudere kinderen.

Onderwijskundig geldt dat het gaat om een relatief kwetsbare doelgroep waarbij het extra van belang is dat de kinderen naar school gaan. Voor nieuwkomersleerlingen geldt dat het gebrek aan onderwijs leidt tot een extra achterstand bij het integreren in Nederland.

Voor de **praktische consequenties, haalbaarheid en draagvlak** is het van belang dat de protocollen werkbaar zijn voor het werken met deze specifieke doelgroepen en tegelijk voldoende veiligheid bieden.

Onze referentie

Al met al rechtvaardigt dit de keuze voor het geheel opengaan van deze vormen van onderwijs.

Scenario voor speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs

- Leerlingen speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs helemaal naar school (68.000 leerlingen).
- Leerlingen zitten altijd al in kleinere groepen.
- Uitgangspunt is dat 1,5 meter afstand tussen kinderen niet nodig is en dus de hele klas bij elkaar kan zijn.
- Veronderstelling dat de 1,5 meter ook niet strikt gehanteerd hoeft te worden tussen leraar en leerling.
- De groepen die je hanteert in de klas, hanteer je ook voor pauzes en brengen/ophalen.

Scenario voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs

- Voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs gaat op zelfde manier open als speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs: alle leerlingen de hele week naar school (38.000 + 30.000 leerlingen).

Scenario voor nieuwkomersonderwijs

- Nieuwkomers allemaal naar school (7400 in po, 9300 in vo, totaal 16.700 leerlingen).
- Normaal gesproken vindt les plaats in kleinere groepen, zeker in het vo (maximaal 16 leerlingen).
- Uitgangspunt is dat 1,5 meter afstand tussen kinderen jonger dan 12 jaar niet nodig is en dus de hele klas bij elkaar kan zijn. Voor leerlingen boven de 12 jaar is die afstand wel nodig.
- Veronderstelling dat de 1,5 meter ook niet strikt gehanteerd hoeft te worden tussen leraar en leerling.
- De groepen die je hanteert in de klas, hanteer je ook voor pauzes en brengen/ophalen.
- Nieuwkomersscholen zijn vaker regio-scholen met een groter voedingsgebied.

Aanvullende vragen voor deze categorieën

1. Kun je inderdaad de 1,5 meter tussen leerlingen onderling loslaten, in ogenschouw nemend dat het in sommige gevallen om kwetsbare leerlingen kan gaan?
2. Kun je inderdaad de 1,5 meter tussen leerlingen en leraren loslaten in ogenschouw nemend dat het in sommige gevallen om kwetsbare leerlingen kan gaan?
3. Wat zijn de effecten wanneer in het speciaal onderwijs hygiënemaatregelen niet strikt kunnen worden nageleefd omdat het in sommige gevallen gaat om leerlingen met verstandelijke en/of lichamelijke problematiek?
4. Gegeven het feit dat leerlingen in het speciaal onderwijs vaker zorg nodig hebben, en er dus ook vaker intensiever fysiek contact nodig kan zijn, zijn er aanvullende maatregelen nodig?

5. Scenario's voor MBO en HBO

Basisscenario

- Afstandsonderwijs zal ook in de komende periode zoveel mogelijk worden doorgezet. Wel kunnen specifieke onderwijsactiviteiten, zoals praktijkonderwijs dat niet online aan te bieden is en sommige vormen van examinering/tentaminering, weer op de instelling plaatsvinden.
- Dit zal gebeuren binnen geldende RIVM-richtlijnen (1,5m afstand; vaak handen wassen, etc.), onder andere door spreiding in de roostering, optimale bezetting en spreiding van gebouwen, etc. De precieze invulling zal per opleiding en instelling flink verschillen, wegens de grote variëteit aan opleidingen en gebouwen. Onderzoeksactiviteiten worden/zijn ook vormgegeven binnen geldende RIVM-richtlijnen.
- Hierbij is de verwachting dat het grootste deel van de studenten en medewerkers ook in de komende periode nog niet fysiek op de mbo- of ho-instelling aanwezig zal zijn.
- Voor het mbo en het ho hebben de instellingen al aangegeven dat het mogelijk is om de activiteiten zo te organiseren, dat dit buiten de spits kan plaatsvinden. Om het openbaar vervoer te ontlasten begint en eindigt het fysieke onderwijs niet tijdens spitsstijd.

Vragen mbo + hoger onderwijs

- Is een verbod op fysiek onderwijs nog nodig als alle activiteiten binnen de RIVM-richtlijnen worden vormgegeven?
- Indien het algehele verbod dient te worden gehandhaafd, is het dan wel mogelijk om specifieke onderwijsactiviteiten, zoals praktijkonderwijs dat niet online aan te bieden is en sommige vormen van examinering/tentaminering, weer op de instellingen te laten plaatsvinden binnen de RIVM-richtlijnen?
- Zo niet, welke aanvullende richtlijnen/maatregelen zijn er nodig om dit wel vorm te kunnen geven?

6. Vervoer van leerlingen/studenten

Vervoer van en naar school is een aandachtspunt. In het primair onderwijs zal men meer lopend, fietsend en met de auto naar school gaan. In het voortgezet onderwijs wordt minder met de auto gebracht en meer van openbaar vervoer gebruik gemaakt. In mbo en ho is het gebruik van openbaar vervoer nog groter.

Voor het voortgezet onderwijs is de inschatting van het gebruik van openbaar vervoer als volgt (in duizendtallen):

Aantallen leerlingen	Totaal	gebruikt ov in zomer	gebruikt ov in winter

vo 1-2	376,5	18,83	28,24
vmbo 3+	193,6	9,68	19,36
havo/vwo 3	93,5	4,675	4,675
havo/vwo 4+	245,3	12,265	12,265
pro	29,3	8,79	13,185
vavo vo	6,3		
totaal vo	944,5	54,2	77,7

Onze referentie

Vragen

1. Welke modaliteiten zijn denkbaar voor het vervoer van leerlingen en studenten?
2. Specifieker:
 - a. We gaan er vanuit dat voor het basisonderwijs veel aan- en afvoer per fiets gebeurt. Belangrijk is om meer zicht te krijgen hoe het risicoprofiel van een fietser wordt ingeschat. Moeten er extra maatregelen genomen worden in het reguliere fietsverkeer ten aanzien van het op afstand houden, kruispunten, fietsenstallingen etc.? We gaan er daarbij van uit dat de fiets veiliger is qua aan- en afvoer is (gezien contactmomenten en nabijheid) en dat we daar maximaal op kunnen stimuleren (van OV naar fiets). Is dat een juiste aanname?
 - b. Er zal gewerkt worden aan een last-mile-protocol voor fiets in samenwerking met regio's en scholen. Zijn er dan nog bijzondere aandachtspunten dan wel hygiëne-maatregelen noodzakelijk?
 - c. Met betrekking tot het OV en streekvervoer is de 1,5 meter-inrichting een complexe uitdaging. De capaciteit zal bij 1,5 meter zeer beperkt zijn. Er zal wel gewerkt worden met aparte in- en uitstapplaatsen en routing. Is het denkbaar om conform de taxi-werkwijze te werken met indelingen van linksvoor- rechtsachter en is dit voldoende afstand?
 - d. Moeten er voor leerlingen die met het openbaar vervoer naar school gaan nog aanvullende maatregelen worden getroffen? Wat zijn hiervan de effecten?
 - e. Hoe organiseert de gemeente het leerlingvervoer voor kinderen in het speciaal onderwijs? Hoeveel kinderen mogen er in een bus, gegeven de beperkingen en behoeften van deze leerlingen?
 - f. Kan er voor de auto/OV van uitgegaan worden dat kinderen tot een bepaalde leeftijd wel samen kunnen reizen?
 - g. Is het nodig om bepaalde doelgroepen of risicogroepen uit te sluiten van het OV? Of andere modaliteiten (denk aan 65+-kaart in OV).
 - h. Zijn deelconcepten van vervoer nog mogelijk met extra hygiënemaatregelen of is dit te risicovol (deelfietsen, deelscooters, deelauto's)?

Wij zien uit naar uw reactie, waarvoor alvast veel dank.

Hoogachtend,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

Onze referentie

 50

Den Haag

Postbus 16375

2500 BJ Den Haag

www.rijksoverheid.nl

Onze referentie

Status:

Ten tijde van de uitwerking van deze protocollen is nog niet bekend wat het resultaat is van het RIVM-onderzoek en wat dat betekent voor het kabinetsbesluit over het heropenen van de scholen. De partijen die betrokken zijn bij het uitwerken van deze protocollen, hechten eraan te benadrukken dat veiligheid en gezondheid van leerlingen en onderwijspersoneel voorop staan. Dat betekent ook dat RIVM-richtlijnen te allen tijde leidend zijn voor het werken in de school. Na een kabinetsbesluit over het heropenen van de scholen, moet de uitwerking van een protocol heroverwogen worden en moet getoetst worden of deze in lijn zijn met de op dat moment geldende RIVM-richtlijn.

Dit document is dus geen advies over het openen van de scholen. Niet over de eerder genoemde opties 1 tot en met 4 van het kabinet (waarvan we hier optie 1 in verschillende varianten van een protocol voorzien) en ook niet over de genoemde opties A, B en C. Wat hier gepresenteerd wordt, zijn protocollen die invulling geven aan mogelijke keuzes van het kabinet.

Na een kabinetsbesluit heeft de sector PO een aantal werkdagen nodig om de nieuwe werkwijze in te regelen op de scholen/met de kinderopvang. De minister heeft eerder benadrukt dat de meivakantie ook echt vakantie is voor de leerlingen en het onderwijspersoneel. Daarom kan niet van scholen verwacht worden dat zij op de eerste dag na de meivakantie onmiddellijk leerlingen kunnen ontvangen in de school.

Uitgangspunt:

1. Deze protocollen gaan uit van optie 1 van OCW bij het gedeeltelijk weer openen van scholen: alle leerlingen in de onderbouw PO (groep 1, 2, 3 en 4 of leeftijd 4-8), het gehele SO en VSO gaan naar school per 11/05
2. Noodopvang van leerlingen blijft bestaan
3. Vervolgscenario: cohort bovenbouw (groep 5,6,7,8 of leeftijd 8-12) gaan per 02/06 weer naar school

	Optie A	Optie B	Optie C
I	1,5 meter blijft van kracht voor leerlingen én volwassenen Allen houden 1,5 m afstand.	Epidemiologisch perspectief, klassen halveren, 1,5m blijft van kracht voor volwassenen Enkel volwassene tot leerling én volwassenen onderling 1,5m afstand.	1,5 meter niet handhaven voor leerlingen, volwassenen onderling houden wel afstand Enkel volwassenen onderling 1,5m afstand.
1	Algemene RIVM richtlijn Veiligheidsrisico's	Nieuwe richtlijn RIVM, aangepast voor onderwijssetting	Nieuwe richtlijn RIVM, aangepast voor onderwijssetting
2	Maximaal aantal leerlingen per klas	Maximaal 15 leerlingen	Reguliere groepsmaat gehandhaafd

II	1	Consequenties voor lestijd	<p>Optie A1: Verdeling van dagdelen per week. Totaal te verdelen: onderbouw 8 dagdelen per week. Uitgaande van 3 tot 4 subgroepen betekent dit minimaal 2 dagdelen per week naar school.</p> <p>Onderwijstijd 7 uur fysiek Aangevuld met afstandsonderwijs</p> <p>Optie A2: Klassen splitsen met voor de leerlingen deels onbekende leraar.</p> <p>Onderwijstijd 15 uur per week (praktische bezwaren binnen optie A.)</p>	<p>Verdeling van de dagdelen ochtend en middag</p> <p>Subgroep 1: ma, di, wo en do</p> <p>Subgroep 2: ma, di, do en vrij</p> <p>Onderwijstijd 14 uur fysiek Aangevuld met afstandsonderwijs</p> <p>Regulier schooltijd kan aangehouden worden (of gedeelte daarvan). Uiteraard ook afhankelijk van beschikbaarheid leraren.</p>
2	Focus	<p>Leerlingcontact en minimaal onderwijsaanbod</p>	<p>Leerlingcontact en transitie naar reguliere situatie, en basis onderwijsaanbod</p>	<p>Leerlingcontact, reguliere onderwijssituatie, zo veel mogelijk regulier aanbod, en aandacht voor specifieke onderwijsbehoeften</p>
3	Consequenties voor aanbod	<p>Aanbod minimaliseren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aan scholen zelf om aanbod te creëren passend bij de situatie. <p>Voorstel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aandacht sociaal/emotioneel - Basisaanbod Taal / Rekenen - Voorbereiding op thuiswerk 	<p>Gereduceerd aanbod</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aan scholen zelf om aanbod te creëren passend bij de situatie. <p>Voorstel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aandacht sociaal/emotioneel - Aanbod Taal / Rekenen - Aanbod andere vakken - Voorbereiding op thuiswerk 	<p>Basisaanbod</p> <ul style="list-style-type: none"> - School is zelf verantwoordelijk voor lesaanbod <p>Reguliere aanbod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aandacht sociaal/emotioneel - Regulier Taal / Rekenen - Andere vakgebieden - Remedierend aanbod op basis van ondersteuningsbehoefte
4	Consequenties schoolgebouw en faciliteiten	<p>A1: 1,5 meter opstelling in eigen lokaal realiseren</p> <p>A2: Splitsen betekent meer les in andere lokalen, beschikbaarheid meublair, lesmateriaal, uitdagende leeromgeving voor het jonge kind is een probleem.</p>	<p>Geen, ruimere opstelling in eigen lokalen realiseren</p>	<p>Geen, eigen lokalen in gebruik</p>
5	Beperking lesaanbod	<ul style="list-style-type: none"> - Geen groepsactiviteiten met fysiek contact - Geen speelhoeken - Geen lichamelijke oefening 	<ul style="list-style-type: none"> - Geen groepsactiviteiten met veel fysiek contact (veel leerlingen samen op 1 plek, of door activiteit overmatig lichamelijk contact), hierbij 	<p>Geen beperkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorkom intensief contact wanneer niet nodig

			dient per activiteit afgewogen worden of dit passend is.	
6	Buitenschools aanbod, excursies, schoolreizen	Geen aanbod	Geen aanbod	Geen aanbod
7	Consequenties voor les op afstand	Onderbouw: Vraagt parallel veel inzet voor onderwijs op afstand Bovenbouw: afstandsonderwijs blijft in huidige vorm bestaan Blijft bestaan Afstemming met betrokken organisaties blijft, kan leiden tot heroverweging wanneer kind weer naar school gaat.	Onderbouw: vraagt parallel inzet voor onderwijs op afstand. Bovenbouw: afstandsonderwijs blijft in huidige vorm bestaan Blijft bestaan Afstemming met betrokken organisaties blijft, kan leiden tot heroverweging wanneer kind weer naar school gaat.	Onderbouw: inzet afstandsonderwijs vervalt Bovenbouw: afstandsonderwijs blijft in huidige vorm bestaan Blijft bestaan voor bovenbouw Afstemming met betrokken organisaties blijft, kan leiden tot heroverweging wanneer kind weer naar school gaat.
8	Noodopvang kinderen kwetsbare posities en voor kinderen van ouders met cruciale beroepen	Onderbouw: dubbel (fysiek en afstand) Bovenbouw: huidige inzet Bij optie 2: totale inzet van lerarenteam dubbele inzet (fysiek/digitaal) Noodopvang Nb: uitvoering van fysiek onderwijs, én digitale instructie is niet uitvoerbaar. Afstandsonderwijs zal beperkt worden tot een minimum (werk mee naar huis).	Onderbouw: dubbel (fysiek en afstand) Bovenbouw: huidige inzet Noodopvang Nb: uitvoering van fysiek onderwijs, én digitale instructie is niet uitvoerbaar. Afstandsonderwijs zal beperkt worden tot een minimum (werk mee naar huis).	Onderbouw: regulier Bovenbouw: huidige inzet afstandsonderwijs Noodopvang Uiteindelijk afhankelijk van beschikbaarheid leraren (ziekte, koorts, koorts huisgenoot, leraar behoort tot risicogroep, enz.) Onderwijs is een van de vitale sectoren in onze samenleving.
9	Belasting van leraren	Onderwijs is een van de vitale sectoren in onze samenleving. Onderwijspersoneel dat gezond is, is in principe beschikbaar voor het verzorgen van het onderwijs op de school. De schoolleiding treedt in overleg met personeel dat zelf een kwetsbare gezondheid heeft, of samenwoont met gezinsleden met een kwetsbare gezondheid over de werkzaamheden op school en eventuele vrijstelling van contacturen. Medewerkers voor wie dit niet geldt worden geacht op school te zijn als het onderwijs er om vraagt.	Onderwijs is een van de vitale sectoren in onze samenleving. Onderwijspersoneel dat gezond is, is in principe beschikbaar voor het verzorgen van het onderwijs op de school. De schoolleiding treedt in overleg met personeel dat zelf een kwetsbare gezondheid heeft, of samenwoont met gezinsleden met een kwetsbare gezondheid over de werkzaamheden op school en eventuele vrijstelling van contacturen. Medewerkers voor wie dit niet geldt worden geacht op school te zijn als het onderwijs er om vraagt.	Onderwijs is een van de vitale sectoren in onze samenleving. Onderwijspersoneel dat gezond is, is in principe beschikbaar voor het verzorgen van het onderwijs op de school. De schoolleiding treedt in overleg met personeel dat zelf een kwetsbare gezondheid heeft, of samenwoont met gezinsleden met een kwetsbare gezondheid over de werkzaamheden op school en eventuele vrijstelling van contacturen. Medewerkers voor wie dit niet geldt worden geacht op school te zijn als het onderwijs er om vraagt.

		samenwoont met gezinsleden met een kwetsbare gezondheid over de werkzaamheden op school en eventuele vrijstelling van contacturen. Medewerkers voor wie dit niet geldt worden geacht op school te zijn als het onderwijs er om vraagt.	eventuele vrijstelling van contacturen. Medewerkers voor wie dit niet geldt worden geacht op school te zijn als het onderwijs er om vraagt.	
10	Ondersteuning door ouders bij leerractiviteiten	Geen ondersteuning door ouders in de school	Geen ondersteuning door ouders in de school	Geen ondersteuning door ouders in de school
III	Centraal vastgesteld (handboek soldaat)			
1	Fysiek contact:	<ul style="list-style-type: none"> Iedereen houdt anderhalve meter afstand van elkaar Iedereen wast zijn/haar handen vaak en goed we schudden geen handen Hoesten in onze elleboog Zitten niet aan ons gezicht Je blijft thuis wanneer je ziekteverschijnselen hebt, of ziek bent, of iemand uit het gezin verkoudheidsklachten met koorts en/of benauwdheid heeft. 	<ul style="list-style-type: none"> Volwassenen (en iedereen ouder dan 12 jaar) houden anderhalve meter afstand van elkaar Iedereen wast zijn/haar handen vaak en goed we schudden geen handen Hoesten in onze elleboog Zitten niet aan ons gezicht Je blijft thuis wanneer je ziekteverschijnselen hebt, of ziek bent, of iemand uit het gezin verkoudheidsklachten met koorts en/of benauwdheid heeft. 	<ul style="list-style-type: none"> Volwassenen (en iedereen ouder dan 12 jaar) houden anderhalve meter afstand van elkaar Iedereen wast zijn/haar handen vaak en goed we schudden geen handen Hoesten in onze elleboog Zitten niet aan ons gezicht Je blijft thuis wanneer je ziekteverschijnselen hebt, of ziek bent, of iemand uit het gezin verkoudheidsklachten met koorts en/of benauwdheid heeft.
2	Medisch handelen	Medisch handelen niet mogelijk.	Medisch handelen niet mogelijk.	Alleen rekening houden 1,5m afstand tussen volwassenen.
3	Schoolplein	Duidelijk regels voor gebruik schoolplein.	Duidelijk regels voor gebruik schoolplein	Geen implicaties voor schoolplein, voorkom onnodig samenkomen van veel leerlingen en volwassenen.
4	Looproutes in de school	School hanteert strenge looproutes in de school voor alle leerlingen en onderwijspersoneel. Waar mogelijk eenrichtingsroutes: maatwerk voor iedere school	School hanteert looproutes Waar mogelijk eenrichtingsroutes: maatwerk voor iedere school	Looproutes zijn wenselijk, maar niet noodzakelijk
5	Binnenkomst en looproutes door school	Ouders mogen niet de school in. Er zijn vastgestelde looproutes voor leerlingen en personeel. Er wordt een plek aangewezen voor het afscheid nemen. Personeel staat buiten om halen en	Ouders mogen niet de school in. Vastgestelde looproutes zijn niet nodig: personeel houdt zelf 1,5m afstand. Er wordt een plek aangewezen voor	Ouders mogen niet de school in. Vastgestelde looproutes zijn niet nodig: personeel houdt zelf 1,5m afstand. Er wordt een plek aangewezen voor het afscheid nemen.

		brenge in goede banen te leiden.	het afscheid nemen. Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.
6	Pauzebeleid	Gestructureerde planning van pauzes en indeling op het plein.	Planning van pauzes om grote groepen leerlingen te voorkomen	Geen planning, voorkom waar mogelijk grote groepen kinderen bij elkaar op één plek.
7	Tussenschoolse opvang	Niet van toepassing In het uitzonderlijke geval een school kiest om beide dagdelen voor een kind op 1 schooldag te plannen, dan gelden alle bovenstaande regels ook voor tussenschoolse opvang.	Niet van toepassing In het geval een school kiest om dagdelen voor een kind op 1 schooldag te plannen, dan gelden alle bovenstaande regels ook voor tussenschoolse opvang.	Alleen rekening houden met 1,5m afstand tussen volwassenen.
	Kinderopvang	Niet van toepassing	Mogelijkheden afstemmen kinderen op te laten vangen door de Kinderopvang die niet naar school kunnen	Mogelijkheden afstemmen kinderen op te laten vangen door de Kinderopvang die niet naar school kunnen
8	Hygiënemaatregelen	Op iedere school en in ieder klaslokaal <ul style="list-style-type: none"> • desinfecterende handgel • zeep • papieren handdoekjes • Oppervlaktsprays Een of meerdere personeelsleden moeten verantwoordelijk worden gesteld voor de uitvoering van deze hygiënemaatregelen	Op iedere school en in ieder klaslokaal <ul style="list-style-type: none"> • desinfecterende handgel • zeep • papieren handdoekjes • oppervlaktsprays Een of meerdere personeelsleden moeten verantwoordelijk worden gesteld voor de uitvoering van deze hygiënemaatregelen	<ul style="list-style-type: none"> • desinfecterende handgel • zeep • papieren handdoekjes • oppervlaktsprays Een of meerdere personeelsleden moeten verantwoordelijk worden gesteld voor de uitvoering van deze hygiënemaatregelen
9	Hygiëneregeling leermiddelen	Leermiddelen, devices en werkplek dienen bij gebruik door meerdere leerlingen tussentijds ontsmet te worden.	Leermiddelen, devices en werkplek dienen bij gebruik door meerdere leerlingen met regelmaat ontsmet te worden.	Leermiddelen, devices en werkplek dienen bij gebruik door meerdere leerlingen met dagelijks ontsmet te worden.
10	Schoonmaak	Dagelijkse intensieve schoonmaak.	Dagelijks intensieve schoonmaak.	Dagelijks intensieve schoonmaak.
11	Afstand personeel	Te allen tijde 1,5 meter afstand tussen personeelsleden onderling. Personeel werkt zoveel mogelijk vanuit huis.	Te allen tijde 1,5 meter afstand tussen personeelsleden onderling. Personeel werkt zoveel mogelijk vanuit huis.	Te allen tijde 1,5 meter afstand tussen personeelsleden onderling. Personeel werkt zoveel mogelijk vanuit huis.
12	Beschikbaarheid personeel	Bij ziekteverschijnselen, of ziekte van groepsleerkracht vervalt in principe fysiek onderwijs voor leerlingen van de betreffende groep, tenzij de school dit anders kan organiseren. Onderwijs op afstand wordt op dit moment opnieuw ingevoerd door de school.	Bij ziekteverschijnselen, of ziekte van groepsleerkracht vervalt in principe fysiek onderwijs voor leerlingen van de betreffende groep, tenzij de school dit anders kan organiseren. Onderwijs op afstand wordt op dit moment opnieuw ingevoerd door de school.	Bij ziekteverschijnselen, of ziekte van groepsleerkracht vervalt in principe fysiek onderwijs voor leerlingen van de betreffende groep, tenzij de school dit anders kan organiseren. Onderwijs op afstand wordt op dit moment opnieuw ingevoerd door de school.

13	Wegstuurbeleid	Cf richtlijn rívm als klachten gedurende de dag worden ontwikkeld gaat het personeelslid naar huis en bij kind wordt contact opgenomen met de ouders. Ouders dienen kind direct op te halen.	Cf richtlijn rívm als klachten gedurende de dag worden ontwikkeld gaat het personeelslid naar huis en bij kind wordt contact opgenomen met de ouders. Ouders dienen kind direct op te halen.	Cf richtlijn rívm als klachten gedurende de dag worden ontwikkeld gaat het personeelslid naar huis en bij kind wordt contact opgenomen met de ouders. Ouders dienen kind direct op te halen.	Cf richtlijn rívm als klachten gedurende de dag worden ontwikkeld gaat het personeelslid naar huis en bij kind wordt contact opgenomen met de ouders. Ouders dienen kind direct op te halen.
14	Gezondheidsmeting op school	Landelijke protocol: Bij twijfel wordt temperatuur gemeten op school. Voorstel: oorthermometer die gedesinfecteerd wordt na gebruik.	Landelijke protocol: Bij twijfel wordt temperatuur gemeten op school. Voorstel: oorthermometer die gedesinfecteerd wordt na gebruik.	Landelijke protocol: Bij twijfel wordt temperatuur gemeten op school. Voorstel: oorthermometer die gedesinfecteerd wordt na gebruik.	Landelijke protocol: Bij twijfel wordt temperatuur gemeten op school. Voorstel: oorthermometer die gedesinfecteerd wordt na gebruik.
15	Thuisblijf regels – gezondheid leerlingen	Cf richtlijn rívm	Cf richtlijn rívm	Cf richtlijn rívm	Cf richtlijn rívm
16	Thuisblijf regels – gezondheid personeel	Cf richtlijn rívm	Cf richtlijn rívm	Cf richtlijn rívm	Cf richtlijn rívm
17	Contact ouders	Geen fysiek contact, cf rívm richtlijn	Geen fysiek contact, cf rívm richtlijn	Geen fysiek contact, cf rívm richtlijn	Geen fysiek contact, cf rívm richtlijn
18	Oudergesprekken	digitaal	digitaal	digitaal	digitaal
19	Ouders in de school	nee	nee	nee	nee
20	Brengen/halen aantallen	Slechts 1 volwassene brengt en haalt het kind/kinderen	Slechts 1 volwassene brengt en haalt het kind/kinderen	Slechts 1 volwassene brengt en haalt het kind/kinderen	Slechts 1 volwassene brengt en haalt het kind/kinderen
22	Communicatie	Infographics en verkeersborden	Infographics	Infographics	Infographics
IV In te vullen door scholen in overleg met medezeggenschap, waarbij de gevraagde termijnen voor overleg met GMR naar redelijkheid worden ingevuld, zodanig dat snel besluiten kunnen worden genomen.					
1	Schoolplein	Opties: - Fasering van pauzes, indien het schoolplein te beperkt is qua ruimte. Opties: - Hebben leslokalen eigen buitendeuren: benut deze voor brengen en halen. - Heeft de school meerdere ingangen: maak helder per ingang welke leerlingen die ingang gaan gebruiken. - Heeft de school maar één ingang, faseer dan de toegang. Dit kan met een bel, maar dit kan ook met vastgestelde tijdstippen. - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Opties: - Fasering van pauzes, indien het schoolplein te beperkt is qua ruimte. Opties: - Hebben leslokalen eigen buitendeuren: benut deze voor brengen en halen. - Heeft de school meerdere ingangen: maak helder per ingang welke leerlingen die ingang gaan gebruiken. - Heeft de school maar één ingang, faseer dan de toegang. Dit kan met een bel, maar dit kan ook met vastgestelde tijdstippen. - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Opties: - Fasering van pauzes, indien het schoolplein te beperkt is qua ruimte. Opties: - Hebben leslokalen eigen buitendeuren: benut deze voor brengen en halen. - Heeft de school meerdere ingangen: maak helder per ingang welke leerlingen die ingang gaan gebruiken. - Heeft de school maar één ingang, faseer dan de toegang. Dit kan met een bel, maar dit kan ook met vastgestelde tijdstippen. - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Opties: - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen van de leerlingen door de ouder. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.
2	Brengen en halen van Kinderen	Opties: - Hebben leslokalen eigen buitendeuren: benut deze voor brengen en halen. - Heeft de school meerdere ingangen: maak helder per ingang welke leerlingen die ingang gaan gebruiken. - Heeft de school maar één ingang, faseer dan de toegang. Dit kan met een bel, maar dit kan ook met vastgestelde tijdstippen. - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Opties: - Hebben leslokalen eigen buitendeuren: benut deze voor brengen en halen. - Heeft de school meerdere ingangen: maak helder per ingang welke leerlingen die ingang gaan gebruiken. - Heeft de school maar één ingang, faseer dan de toegang. Dit kan met een bel, maar dit kan ook met vastgestelde tijdstippen. - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Opties: - Hebben leslokalen eigen buitendeuren: benut deze voor brengen en halen. - Heeft de school meerdere ingangen: maak helder per ingang welke leerlingen die ingang gaan gebruiken. - Heeft de school maar één ingang, faseer dan de toegang. Dit kan met een bel, maar dit kan ook met vastgestelde tijdstippen. - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Opties: - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen van de leerlingen door de ouder. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.

			brenge in goede banen te leiden.		
3	Jassen en kapstokken	Opties: - Leerlingen hangen eigen jas aan achterkant stoel. - Leerlingen maken gebruik van kapstokken van meerdere lokalen	Opties: - Leerlingen hangen eigen jas aan achterkant stoel. - Leerlingen maken gebruik van kapstokken van meerdere lokalen	Opties: - Leerlingen hangen eigen jas aan achterkant stoel. - Leerlingen maken gebruik van kapstokken van meerdere lokalen	Geen specifieke regels
4	Personeelskamer	Opties: - Indien de personeelskamer het toelaat kunnen leerkrachten met ten minste twee stoelen tussen elke leerkracht de personeelskamer gebruiken. - Lunchen in eigen lokaal, na lestijd direct naar huis. - Lunch met één andere leerkracht in een lokaal met inachtneming van ten minste 1,5m afstand.	Opties: - Indien de personeelskamer het toelaat kunnen leerkrachten met ten minste twee stoelen tussen elke leerkracht de personeelskamer gebruiken. - Lunchen in eigen lokaal, na lestijd direct naar huis. - Lunch met één andere leerkracht in een lokaal met inachtneming van ten minste 1,5m afstand.	Opties: - Indien de personeelskamer het toelaat kunnen leerkrachten met ten minste twee stoelen tussen elke leerkracht de personeelskamer gebruiken. - Lunchen in eigen lokaal, na lestijd direct naar huis. - Lunch met één andere leerkracht in een lokaal met inachtneming van ten minste 1,5m afstand.	Opties: - Indien de personeelskamer het toelaat kunnen leerkrachten met ten minste twee stoelen tussen elke leerkracht de personeelskamer gebruiken. - Lunchen in eigen lokaal, na lestijd direct naar huis. - Lunch met één andere leerkracht in een lokaal met inachtneming van ten minste 1,5m afstand.
V	Praktische haalbaarheid				
1	Social distance jonge kind	Het bewaren van anderhalve meter afstand tussen leerlingen in de onderbouw en tussen de leraar en de leerlingen in de onderbouw is praktisch gezien niet haalbaar. Groep 4 zou wel haalbaar zijn, maar van de allerjongste kinderen (groep 1 tot en met 3) kan niet gevraagd om gedurende langere tijd anderhalve meter afstand te houden.	Het bewaren van anderhalve meter afstand tussen leerling en de leraar is in de onderbouw praktisch gezien niet haalbaar. Groep 4 zou wel haalbaar zijn, maar van de allerjongste kinderen (groep 1 tot en met 3) kan het niet gevraagd om gedurende langere tijd anderhalve meter afstand tot de leraar te houden.	Het bewaren van anderhalve meter afstand tussen leerling en de leraar is in de onderbouw praktisch gezien niet haalbaar. Groep 4 zou wel haalbaar zijn, maar van de allerjongste kinderen (groep 1 tot en met 3) kan het niet gevraagd om gedurende langere tijd anderhalve meter afstand tot de leraar te houden.	Haalbaar
2	Instroom 4-jarigen	Kleuters die nieuw gaan instromen of vanaf 1 maart ingestroomd zijn vanwege het bereiken van de vierjarige leeftijd, kunnen in deze fase beter niet toegelaten worden.	Kleuters die nieuw gaan instromen of vanaf 1 maart ingestroomd zijn vanwege het bereiken van de vierjarige leeftijd, kunnen in deze fase beter niet toegelaten worden.	Kleuters die nieuw gaan instromen of vanaf 1 maart ingestroomd zijn vanwege het bereiken van de vierjarige leeftijd, kunnen in deze fase beter niet toegelaten worden.	Haalbaar